

Hodnotenie plnenia pravidla o vyrovnanom rozpočte za rok 2020

Zhrnutie

júl 2021

© Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, 2021

Táto správa prezentuje oficiálne stanoviská Rady pre rozpočtovú zodpovednosť v súlade s jej mandátom stanoveným v zákone č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti.

Táto publikácia je dostupná na internetovej stránke RRZ (<http://www.rozpoctovarada.sk>).

Copyright ©

Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť rešpektuje všetky práva tretích strán, najmä práva chránené autorským právom (informácie alebo údaje, štylistika a znenie textov do tej miery ak majú individuálny charakter). Publikácie Kancelárie RRZ s odkazom na autorské práva (©Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, Kancelária RRZ, Secretariat of the Council for Budget Responsibility/Secretariat of the CBR, Slovakia/year, alebo podobne) smú byť použité (reprodukované, odkaz na internete, a pod.) len za podmienky, že bude správne uvedený zdroj. Všeobecné informácie a údaje publikované bez odkazu na autorské práva smú byť publikované bez uvedenia zdroja. Pokiaľ sú informácie a údaje jednoznačne získané zo zdrojov tretích strán, používateľ takýchto informácií a údajov je povinný rešpektovať existujúce práva, prípadne je povinný si získať povolenie na použitie samostatne.

Prípomienky alebo komentáre k správe sú vítané na e-mailovej adrese sekretariat@rrz.sk.

Hodnotenie plnenia pravidla o vyrovnanom rozpočte za rok 2020

RRZ pripravila prvé hodnotenie plnenia pravidla o vyrovnanom rozpočte za rok 2020, ktoré vychádza z údajov o deficite a dlhu zverejnených Eurostatom v apríli 2021. Obsahuje aj stanovisko reagujúce na hodnotenie publikované MF SR dňa 30. júna 2021, ako aj stanovisko k neuplatneniu korekčného mechanizmu na roky 2021 a 2022 schválené vládou dňa 30. júna 2021. V metodike hodnotenia nedošlo k žiadnej zmene¹. Spôsob hodnotenia zo strany RRZ ovplyvnilo to, že vláda 24. júna 2020 vyhlásila výnimočné okolnosti, keďže slovenskú ekonomiku ovplyvnila pandémia koronavírusu. RRZ preto v aktuálnom hodnotení vyčíslila príslušné ukazovatele za rok 2020 bez posúdenia toho, či došlo k výraznej odchýlke od pravidla o vyrovnanom rozpočte².

Štrukturálny deficit dosiahol v roku 2020 úroveň 3,8 % HDP, pričom po zohľadnení neočakávaných výpadkov príjmov sa medziročne zhoršil o 0,4 % HDP. Tempo rastu výdavkov výrazne prevyšovalo potenciálny rast ekonomiky a prispelo k zhoršeniu deficitu o 1,2 % HDP.

Vyhlásenie výnimočných okolností dočasne zastavilo uplatňovanie vládou schváleného korekčného mechanizmu z januára 2020, na základe ktorého mal byť dosiahnutý vyrovnaný rozpočet v roku 2020. V priebehu roku 2021 sa ekonomická situácia na Slovensku zlepšila a aktuálne prognózy predpokladajú rast slovenskej ekonomiky. Na základe toho vláda schválila **ukončenie výnimočných okolností k 30. júnu 2021**, čo podľa RRZ znamená, že **vzhľadom na stav verejných financií by sa po tomto období opätovne mal spustiť korekčný mechanizmus³**. Korekčný mechanizmus by mal spočívať v **stanovení limitu verejných výdavkov od roku 2022 na celé obdobie korekcie**. Zohľadňoval by pritom vládou stanovenú trajektóriu zlepšovania štrukturálneho salda a splnenie strednodobého rozpočtového cieľa, vychádzajúceho z aktualizovaného odhadu štrukturálneho deficitu pre rok 2021, ktorý RRZ v súčasnosti odhaduje na úrovni 3,7 % HDP⁴. RRZ by vzhľadom na priaznivý ekonomický vývoj preferovala začatie konsolidácie od roku 2022⁵.

Spolu s ukončením výnimočných okolností však vláda zároveň rozhodla, že korekčný mechanizmus nespustí ani v roku 2022 odvolávajúc sa na neuplatňovanie pravidiel Paktu stability a rastu zo strany Európskej komisie v dôsledku výnimočných okolností. **Ukončenie výnimočných okolností bez následného predloženia návrhu na spustenie korekčného mechanizmu zo strany MF SR je podľa názoru RRZ v rozpore s pravidlom vyrovnaného rozpočtu a princípmi korekčných mechanizmov⁶**, keďže povinnosť neuplatňovať korekčný mechanizmus sa vzťahuje iba na obdobie trvania výnimočných okolností, ktoré sa ukončili

¹ RRZ, [Metodika hodnotenia pravidla o vyrovnanom rozpočte](#), verzia 1, december 2019.

² Rovnako postupovalo aj MF SR vo svojom hodnotení.

³ Ukončením výnimočných okolností zo strany vlády by sa podľa RRZ mali opätovne začať uplatňovať ustanovenia pravidla vyžadujúce smerovanie k vyrovnanému rozpočtu, napriek tomu, že na úrovni EÚ sa pravidlá Paktu stability a rastu do konca roku 2022 neuplatnia. Vláda na návrh MF SR môže schváliť skoršie uplatnenie pravidiel na Slovensku ako začnú platiť v celej EÚ. Podobná situácia nastala aj v novembri 2019, kedy MF SR identifikovalo výraznú odchýlku na základe výsledkov hospodárenia v roku 2018 a navrhlo vláde spustenie korekčného mechanizmu, pričom Rada Európskej únie výraznú odchýlku za rok 2018 nekonštatovala.

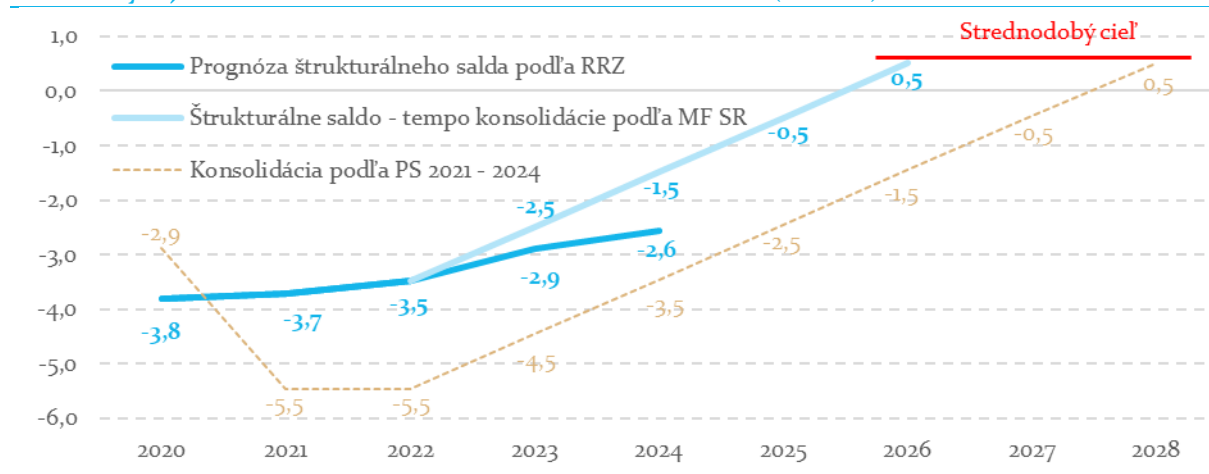
⁴ RRZ, [Aktualizácia strednodobého fiškálneho výhľadu](#), júl 2021

⁵ Zákon podrobne neurčuje, ako by mali byť limity verejných výdavkov nastavené. Uvádza len to, že korekcia by mala byť primeraná veľkosti odchýlky od strednodobého cieľa, ktorá nastala. Nie je tým vylúčené začatie zlepšovania štrukturálneho salda až od roku 2023 v zmysle plánu MF SR z programu stability, ale ani skoršia konsolidácia od roku 2022, ktorú preferuje RRZ (dôvody umožňujúce skorší začiatok konsolidácie sú popísané v správe RRZ, [Strednodobý fiškálny výhľad na roky 2021 až 2024](#), jún 2021, analytický dokument, box 3, str. 23).

⁶ Pravidlo o vyrovnanom rozpočte je upravené v §30a zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a princípy sú uvedené v [Spoločných zásadách pre vnútroštátne fiškálne korekčné mechanizmy](#) zverejnených EK 20. júna 2012.

v tomto roku. Vláda môže rozhodnúť o neuplatňovaní korekčného mechanizmu, jej rozhodnutiu však musí predchádzať návrh korekčného mechanizmu zo strany MF SR.

Graf 1: Vývoj štrukturálneho salda VS v rokoch 2020 až 2028 (% HDP)

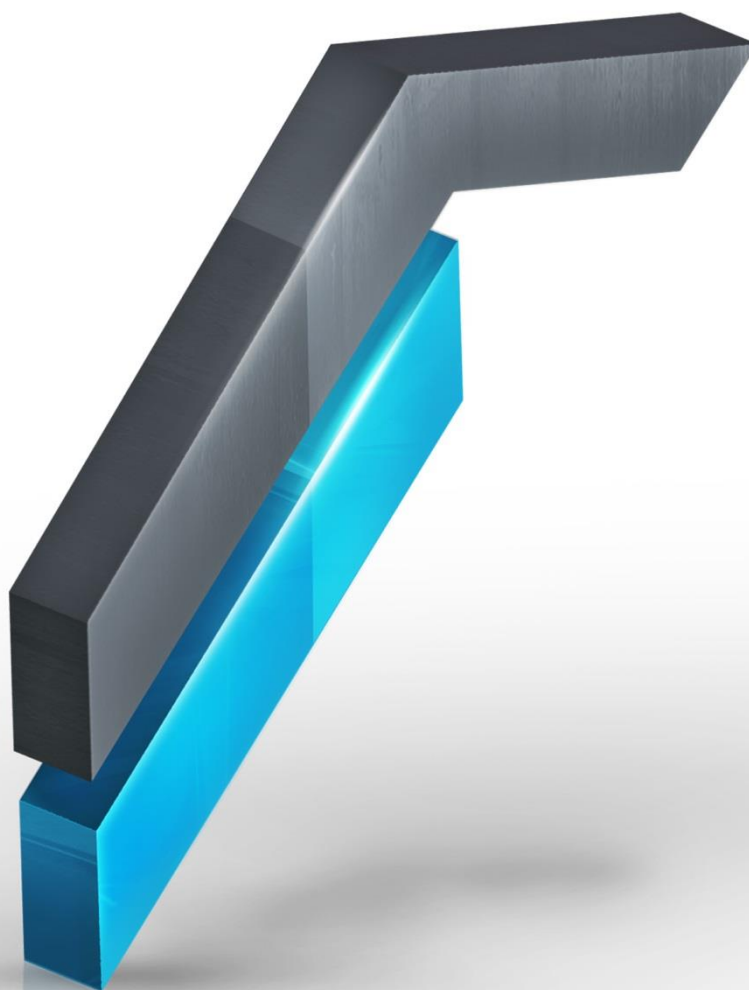

Zdroj: RRZ, MF SR

Pri zohľadnení aktuálneho vývoja verejných financií v roku 2021, strednodobých prognóz daňových príjmov a vládou plánovaného zlepšovania štrukturálneho salda RRZ odhaduje, že **štrukturálny prebytok vo výške 0,5 % HDP, čo je novým strednodobým cieľom vlády, by mal byť dosiahnutý v roku 2026** (graf 1), teda o dva roky skôr ako plánovala vláda v programe stability. V prípade naplnenia výrazne nižšieho deficitu za rok 2021 (t.j. pokračujúceho zlepšovania ekonomickej situácie a absencie významných negatívnych efektov tretej vlny pandémie na ekonomiku Slovenska) by preto vláda mala aplikovať svoje konsolidačné plány podľa trajektórie „Štrukturálne saldo – tempo konsolidácie podľa MF SR“ vo vyššie uvedenom grafe, keďže na základe toho bude ex-post hodnotená.

Aj keď je vládou stanovená výška strednodobého cieľa prísnejšia ako minimum požadované pravidlom, dosiahnutie mierne prebytkového rozpočtu nie je z hľadiska dlhodobej udržateľnosti verejných financií dostatočné, pokiaľ sa zároveň neuskutočnia aj významné štrukturálne reformy v oblastiach citlivých na starnutie populácie. Bez uskutočnenia takýchto reforiem (najmä v dôchodkovom systéme, poskytovaní zdravotnej a dlhodobej starostlivosti) a zvyšovania konkurencieschopnosti a produktivity v iných oblastiach ekonomiky Slovenska by na zásadné zníženie rizík dlhodobej udržateľnosti do pásma nízkeho rizika bol potrebný štrukturálny prebytok vo výške približne 2 % HDP⁷.

⁷ RRZ, [Správa o dlhodobej udržateľnosti verejných financií k 18. máju 2021](#), jún 2021

**Kancelária Rady pre
rozpočtovú zodpovednosť**

Imricha Karvaša 1
Bratislava 1
813 25
Slovakia

www.rozpoctovarada.sk